

► Brémská svoboda

Rainer Werner Fassbinder

„Šáleček kávy,
Géšo, prosím!“

Jedovatá historka
ze společnosti

Zákeřný vnitřní zánět ukončil 2. dubna 1816 činný život mé milované manželky Géši Margarethy Timmové. Za rozmanitých proměn domácího štěstí jsem s ní v souladu spokojeného manželství prožil 32 let. Bolest nad její ztrátou je pro mě stejně neutišitelná jako pro tento život nezbytná. Jen důvěra v prozřetelnost a vyhlídka na život lepší mohou dát smysl zbytku mých dní, který věnuji svým dětem a vnoučatům.

V Brémách, Johann Timm.

Osamělý chuligán

„Na citech druhých lidí
pořád někdo parazituje.
Tenhle proces nikdy nekončí
a můžeš o tom vyprávět
ve stále nových variacích.“
R. W. F.

Rainer Werner Fassbinder se narodil 31. května 1945 v Bad Wörishofenu v jižním Bavorsku do rodiny lékaře a překladatelky. Rodiče se mu v šesti letech rozvedli a matka onemocněla tuberkulózou. Malý Rainer, který byl na několik let umístěn do dětského domova, odmalička trpěl osamělostí a nezájmem okolí. Jeho přecitlivělost a škaredost způsobila, že se z něj stal **drzý chuligán bez pudu sebezáchovy**. Jediným bez-

pečným místem na světě mu byl biograf.

Na žádné základní ani střední škole včetně gymnázia dlouho nevydržel. Svět prý pochopil ve chvíli, kdy poprvé vstoupil do školy a pomyslel si, že takový život bude k nepřezítí. Ve čtrnácti letech matce při obědě oznámil, že je homosexuál. Ta tomu celý život odmítala uvěřit, měla svým způsobem pravdu. Objekty jeho touhy byli jak muži, tak ženy.

V šestnácti letech se Fassbinder přestěhoval k otci do Kolína nad Rýnem, kde pracoval jako vymahač dluhů, po večerech si dodělal maturitu a začal s psaním prvních divadelních her. Stal se častým návštěvníkem místních gay barů

a našel si prvního milence, řeckého imigranta. Po dvou letech v Kolíně se vrátil zpět k matce do Mnichova, kde navštěvoval soukromé hodiny herectví, nebyl ovšem přijat na žádnou filmovou ani hereckou školu, a tak se rozhodl tvořit filmy na vlastní pěst.

Zběsilé tempo

„Chci být pro film tím, čím byl Shakespeare pro divadlo, Marx pro politiku a Freud pro psychologii. Ten, po němž už nebude nic jako dřív,“ prohlásil Fassbinder, který během sedmnácti let své umělecké kariéry natočil 44 ceněných celovečerních filmů a byl neméně

Čtěte dále na straně 2 »

Utrejch

Oxid arsenitý, známý také pod názvem arsenik nebo otrušník, případně pod staršími českými jmény utrejch nebo utrých, je jeden ze tří oxidů arsenu. Přibližně tisíc let byl arsenik užíván jako **jed na hlodavce**, protože je bezbarvý, bez chuti a zápachu. Smrt člověka nastává po požití 0,3 g arseniku. Při dostatečně velké dávce nastává smrt během několika hodin. Příznaky akutní otravy jsou bolest břicha, nucení ke zvracení a třes. Při požití menší dávky nebo při vleklé otravě nastupují příznaky apatie, zvracení, průjem, později dehydratace a selhání ledvin. Pokud postižená osoba přežije toto období, dochází k trvalému poškození jater a nervového systému.

„Nevrhám bomby,
točím filmy.“
R. W. F.

Programové tipy MDK ve 100. sezoně

MDK zve na příběh (ze) života, který vám vyrazí dech.

Plíce

Duncan Macmillan
Režie: Petr Štindl

Love story, krutě upřímná, zábavná a zcela současná. V chaotické době globálních hrozeb, klimatických změn a politického neklidu se mladý manželský pár chystá ve svém vztahu učinit další krok: založit rodinu. Co všechno přinese nevinný rozhovor o početí potomka?

MDK zve na divadelní adaptaci slavné české filmové klasiky.

Noční motýl

František Čáp, Václav Krška, Vojtěch Mixa
Režie: Daniel Špinar

„Noční motýl v lásce znamená, že je marná, že je ztracená...“ Slavný český film Noční motýl natočil v roce 1941 František Čáp podle námětu Vojtěcha Mixy a podle scénáře, na němž spolupracoval s Václavem Krškou. Vypráví příběh nešťastné lásky, která stáhla slušnou dívku do bahna nevěstince.

Brémská svoboda

» **premiéra 28. února v Divadle Lampion** «

Režie: **Martin Františák**

Osoby a obsazení:

Překlad: **Martin Sládeček**

Géša Gottfriedová, nakonec podnikatelka

Marie Štípková

Dramaturgie: **Marie Nováková**

Miltenberger, její první muž

Jiří Š. Hájek

Scéna: **Jan Štěpánek**

Timm, její otec

Hynek Chmelař

Kostýmy: **Marek Čpin**

Matka

Alena Štréblová

Hudba: **Jiří Hájek**

Gottfried, její druhý muž

Tomáš Petřík

Pohybová spolupráce: **Pavol Seriš**

Zimmermann, přítel

Petr Buchta

Rumpf, přítel

Jiří Böhm

O režisérovi

Režisér a dramatik **Martin Františák** se narodil roku 1974 ve Valašském Meziříčí. Zde byl v mládí zpěvákem a performe-rem několika undergroundových uskupení. Vystudoval dramatickou výchovu a činoherní režii na brněnské JAMU. Byl uměleckým šéfem brněnského Divadla Polárka, ostravského Divadla Petra Bezruče a pedagogem herectví ostravské konzervatoře, v současné době je uměleckým šéfem činohry Národního divadla Brno. Je také vůdčí osobností amatérského divadelního souboru Jana Honsy v Karolině, který se proslavil inscenací jeho dramatu Doma. Martin Františák je autorem několika divadelních a rozhlasových her (*Nevěsta, Karla, Průtrž, Havel v zemi čeledí-nů ad.*) a režisérem cyklu České televize *Česko jedna báseň*.

K Fassbinderově tragikomedii poznamenává: „*Brémská svoboda se dotýká současnosti smutkem a hlubokou osamělostí vedoucí až k smíchu a slzám.*“

Sbohem světe, unavils mě, konečně chci v nebi být, jen tam najdu pravý mír a bez konce duše klid.

Tys jen samý boj a svár, nic než planá ješitnost, v nebi však má věčný zdar radost, mír a blaženost.

Až pak přijdu na to místo, přejde každá nemoc vráz, zmizí všechn bol a jisto, spočnu v Božím klíně zas.

Tys jen samý strach a strast, než smrt dí své hořké dost, v nebi však po celý čas radost, mír a blaženost.

Rainer Werner Fassbinder:
Píseň Géši Gottfriedové

Gesche Margarethe Gottfriedová

Brémská svoboda je šestnáctou Fassbinderovou hrou, kterou napsal roku 1971 na objednávku divadla Schauspielhaus Bremen. O rok později zrežisoval její televizní inscenaci, ve které si zahrál roli Rumpfa. Námětem mu byl osud sériové vražedkyně Gesche Margarethe Gottfriedové, jejíž trest smrti, vykonaný roku 1831, byl poslední veřejnou popravou v Brémách.

Gesche Margarethe Gottfriedová otráвила mezi lety 1813 a 1827 patnáct lidí, mezi něž patřil její první manžel, milovník nevěstinců a putyk, druhý manžel, jenž se s ní oženil na smrtelné posteli, oba rodiče, bratr, který byl jejím dvojčetem, snoubenec, její vlastní děti, několik přátel, společníků a věřitelů a bytná s dcerou. Během těchto čtrnácti let se mezi obyvateli Brém těšila velkým sympatiím a soucitu, neboť se trpělivě starala o umírající rodinné

príslušníky a přátele, a vysloužila si tak přezdívku **Brémský anděl**. Nakonec byla odhalena svým bytným Johannem Christophem Rumpffem, který našel bílé kuličky arzeniku v jídle. Proces trval tři roky. Gottfriedová byla popravena stětím 21. dubna 1831 před zraky třiceti pěti tisíců diváků.

Překladatel *Brémské svobody* Martin Sládeček o Géše tak jak ji zpodobnil Fassbinder poznamenává: „*O této postavě by se dalo napsat mnoho her. Základní atributy: vášnivá, osamělá a nekompromisní. Postupně hrubne a je stále ironičtější, půjčuje si výrazy z chlapského slovníku, jak je odposlechla od mužů, ale nestává se chlapem. Právě v tom je její síla. A naopak: ve správné chvíli se dovede psíma očima velmi žensky Zimmermana zeptat: „Miluješ mě?“ Proto je svobodná, tedy neosvobodila se od různých stereotypů, ale pohybuje se mezi nimi svobodně. Od smrti Gottfrieda se řítí vědomě do zkázy. Jde jí už jen o to způsobit na světě tolik „neklidu“, kolik jen bude možné, než se sama o vládnoucí řád roztříští. **Teroristka s vizí svobody.***“

Géša: Osamělost, to je to nejhorší na světě.

» *Pokračování ze strany 1*

úspěšným divadelním režisérem, dramatikem, hercem, produc-tem a scénáristou.

V mnichovském Akčním divadle vytvořil 25 inscenací a napsal 17 divadelních her. Poprvé se proslavil filmem *Katzelmacher*, za který sesbíral řadu cen. Částku s těmito cenami spojenou, čtyři sta tisíc marek, okamžitě investoval do dalších projektů. Natáčení filmů pro něj bylo největší radostí. Za kamerou se často hlasitě smál, tleskal a poskakoval.

**„Vyspat se můžu, až budu mrtvý.“
R. W. F.**

Hrdinové raných Fassbinderových filmů jsou osamělá, opuštěná a zmanipulovaná individua neschopná cokoli změnit a žijící v pocitu útlaku, strachu, odcizení a prázdnoty, z nichž hledají cestu skrze pudové jednání, násilí a sebevraždy. V polovině sedmdesátých let se pak Fassbinder stává nejostřejším kritikem společenské situace a soustředí se na kritiku současných poměrů. Opakují se motivy rasismu, útlaku, homosexuality, vyděděnosti. Německo ukazuje jako bezcitnou, materialistickou a netolerantní zemi. Zásadním Fassbinderovým tématem, které se zračí také v *Brémské svobodě*, je **zoufalá touha po svobodě a lásce a nekonečná osamělost uprostřed netečné společnosti**.

Láska jako nástroj k ovládnání druhých

Filmový teoritik Peter Buchka o Fassbinderovi

Ústředním bodem Fassbinderova světa je postel. To, jak spolu lidé jednají, je zde zcela bez příkras. V posteli se setkávají ty nejrozdílnější postavy, jejichž výčet vytváří souhrnný obraz společnosti: naivní milenecké párečky, gangsteři a děvky, šosácký maloměšťák, lesbičky a homosexuálové, masochisté a sadisté, lidé osamělí a chorobní přelétavci, lidé zrcení zklamáním a věční idealisté. Tak se ve Fassbinderových postelích koncentruje vlastně celý svět a tedy také to, co spolu ve své nejhlubší podstatě souvisí - touha a zrada. Intimní stránka člověka

Sbohem světě

Kromě neúnavného pracovního tempa, přispěl k předčasnému Fassbinderovu konci také alkohol, drogy a promiskuita. Většinou se zamilovával do submisivních, ale tělesně impozantních mužů na intelektuálně nižší úrovni. Několik z nich se po rozchodu s ním upilo nebo spáchalo sebevraždu. Zato ženy, které byl schopen milovat, musely být silné osobnosti, kterým podléhal stejně tak jako své matce.

„*Všichni mu sedli na lep. Muži, ženy, všichni. A on si toho byl zcela jasně vědom. Jeho režijní manipulace byla mnohem rafinovanější než u o ostatních. On byl totiž svůdný,*“ vzpomíná na Fassbindera herečka Ingrid Cavenová.

V roce 1972 byl Fassbinder varován svým lékařem, že jestliže nebude více spát, lépe se stravovat a cvičit, do deseti let zemře. Fassbinder samozřejmě lékařské rady ignoroval a pokračoval v sebedestrukci dál, snad ještě zběsileji.

„*Rainer byl vždy přesvědčen, že umře mladý. Zda zemřel tak mladý, protože se tolik vyčerpával, nebo se tolik vyčerpával, protože věděl, že nemá moc času, to si netroufám říct,*“ glosuje jeho krátký a střemhlavý život jedna z jeho dalších dvorních hereček Hana Schygulla.

Po dvaceti letech užívání stejné kombinace léků na spaní mu byla změněna medikace na extrémně silné antipsychotikum Vesparax. Fassbinder začal trpět motorickými poruchami a cítil se setrvale špatně. Když se střihačka Juliane Lorenzová, po noci strávené ve střížně na posledním Fassbinderově filmu *Querelle*, vrátila 10. června 1982 v půl páté ráno domů, našla svého přítele ležet nahého na matraci na zemi. Myslela si, že spí. Lehla si vedle něj, pohládila ho po zádech, ale on se nepohnul a tělo bylo vychladlé. Na zrcátku vedle matrace našla Juliane ještě před příjezdem policie zbytek kokainu, který spláchla do záchodu.

hlavní partneři společnosti Divadla Kladno s.r.o.

partneři společnosti Divadla Kladno s.r.o.

ALPIQ

mediální partneři společnosti Divadla Kladno s.r.o.

Rainer Werner Fassbinder: Brémská svoboda.

Šestá premiéra Městského divadla Kladno v sezoně 2014/15.

Ředitelka Městského divadla Kladno: Mgr. Blanka Bendlová,

umělecký šéf Městského divadla Kladno: MgA. Daniel Příbyl.

Nositelé autorských práv k dílu zastupuje DILIA, divadelní, literární, audiovizuální agentura, o.s.,

Krátkého 1, Praha 9.

Výprava byla zhotovena v produkci Městského divadla Kladno. Světla: Pavel Kašelják, Jiří Douda;

zvuk: Vladimír Nejedlý, Jan Pydych; rekvizity: Martin Novák, Růžena Hammerová; garderoba: Věra Vaiglová,

Petra Hlaváčková; vlásenky: Eva Engelthalerová, Malvína Hloušková; vedoucí jevištní techniky: Aleš Kubovič;

inspice a nápověda: Aneta Nádvořníková.

Cena programu 5,- Kč.

Grafický koncept programu: Johana Tomková

& Do Hoai Nam, grafická realizace: Tomáš Glasberger, titulní fotografie: Tomáš Glasberger.

Vytiskl: Unipress spol. s.r.o. Tento program vydává

společnost Divadla Kladno s.r.o. Společnost je založena Statutárním městem Kladno.